

Konsultacje społeczne w sprawie nadania miejscowości Kurów statusu miasta

„pro honore et usu civitatis” - „ku znaczeniu i pożytkowi miasta”

Szanowni Państwo

W każdej ważnej sprawie dla Gminy Kurów, Rada Gminy może zdecydować o przeprowadzeniu konsultacji społecznych dla pozyskania stanowiska jej mieszkańców. Nadanie, a właściwie odzyskanie praw miejskich dla miejscowości Kurów, uzasadnia przeprowadzenie na jej terytorium konsultacji z mieszkańcami gminy, a ich zasady i tryb określiła uchwała Nr XLI/505/2023 Rady Gminy Kurów z dnia 1 sierpnia 2023 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Kurów w sprawie nadania miejscowości Kurów statusu miasta.

Celem konsultacji jest pozyskanie opinii mieszkańców na temat nadania (przywrócenia) miejscowości Kurów statusu miasta.

Konsultacje społeczne polegać będą na udzieleniu na karcie do głosowania odpowiedzi na postawione pytanie: „Czy jest Pan/Pani za nadaniem miejscowości Kurów statusu miasta?”.

Będą one trwać do 13 listopada 2023 roku!

Zostaną przeprowadzone poprzez udostępnienie odpowiednich kart do głosowania:

- w siedzibach: Urzędu Gminy Kurów i jednostek organizacyjnych Gminy Kurów;
- na stronie internetowej Gminy Kurów – www.kurow.eu;
- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Kurów;
- w ogólnodostępnym systemie Konsultacji Społecznych, zwanym też Portalem Partycypacji Społecznej;
- podczas zebrań wiejskich ustalających przedsięwzięcia realizowane w ramach funduszu sołectkiego na rok 2024;
- spotkań z mieszkańcami.

Aby oddać ważny głos należy prawidłowo wypełnioną kartę do głosowania ze wskazaniem wszystkich wymaganych danych:

- w formie pisemnej, czytelnie podpisaną złożyć w terminie w Sekretariacie Urzędu Gminy Kurów lub przesać na adres pocztowy Urzędu lub przekazać podczas zebrań wiejskich lub złożyć w miejscu zorganizowanym tymczasowo jako kancelarii Urzędu Gminy Kurów podczas między innymi imprez okolicznościowych, uroczystości i innych wydarzeń.
- w formie dokumentu elektronicznego, podpisanego kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem zaufanym i przesyłanym w terminie za pomocą skrzynki podawczej ePUAP.

Wyniki przeprowadzonych konsultacji zostaną podane do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Kurów oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Kurów.

Dzięki ponownemu nadaniu praw miejskich pojawi się szansa na korzystanie z dwóch źródeł środków pomocowych unijnych – skierowanych dla miast i dla wsi.

Nadanie praw miejskich wiąże się zazwyczaj z rozwojem miejscowości, wizerunkowo wzmocni się również cała Gmina. Powrót statusu miasta to nadzieja, że będziemy jako Gmina mieć większe szanse na szersze działania rozwijające gminę. To podstawowe kryterium decydujące, o tym czy ludzie będą chcieli się u nas osiedlać, widząc jednocześnie perspektywę rozwoju. Nie zmienią się podatki ani inne obciążenia, o których wysokości decyduje Rada, na podstawie stawek zawartych w ustawach, bowiem nie ma prawnych wymogów, zgodnie z którymi podatki muszą być niższe na wsi, niż w małym mieście.

Karty do głosowania mogą składać wszyscy mieszkańcy Gminy.

Liczymy na Państwa liczne zaangażowanie i przemyślane decyzje.

Wójt Gminy Kurów

Arkadiusz Matecki

Odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania:

1. Czy wzrosną podatki od nieruchomości? Nie

Stawki podatku od nieruchomości uchwalane są przez radę gminy. Nie ma więc podstaw prawnych do ich zwiększania po zmianie statusu gminy wiejskiej na miejsko-wiejską.

2. Jak wygląda kwestia podatku rolnego?

Opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty mające w ewidencji gruntów status użytku rolnego, niezależnie od tego, czy są one położone na terenie miasta czy wsi. Wyjątek stanowią tylko grunty zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolna, które są opodatkowane podatkiem od nieruchomości, również niezależnie od tego, czy są one położone na terenie miasta czy wsi.

3. Czy nastąpi likwidacja dopłat rolniczych? Nie

Rolnik otrzymuje dopłaty niezależnie od tego czy jego gospodarstwo znajduje się na terenie miasta czy wsi.

4. Czy nastąpi automatyczne odrolnienie gruntów? Nie

Przeznaczenie gruntów rolnych klas I-III na cele nierolnicze wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi.

5. Czy pojawią się obostrzenia związane przemieszczaniem sprzętu rolniczego na terenie miasta? Nie

Na terenie miasta nie powstaną żadne ograniczenia. Kwestie te regulują przepisy ogólnie obowiązujące które nie zobowiązują do wprowadzania jakichkolwiek obostrzeń z tytułu uzyskania praw miejskich.

6. Czy będzie potrzebna wymiana dowodów osobistych? Nie

Zmiana nazwy organu wydającego dowód osobisty, nie powoduje konieczności wymiany dotychczasowego dowodu.

7. Czy nauczyciele stracą dodatki wiejskie? Nie

Nauczyciele nie stracą dodatków wiejskich! Dodatek wiejski należy się: „nauczycielowi zatrudnionemu na terenie wiejskim oraz w mieście liczącym do 5 tys. mieszkańców”.

8. Jak wygląda kwestia stypendiów dla dzieci i młodzieży?

Nie zmienią się zasady ustalania stypendiów! Ustawodawca nie uzależnia przyznania stypendium od miejsca zamieszkania.

9. Jak wygląda kwestia subwencji oświatowej?

Nie zmienią się zasady ustalania subwencji. W obecnie obowiązującym stanie prawnym ustawodawca określa wysokość subwencji oświatowej na jednakowym poziomie na terenach wiejskich, jak i w miastach do 5 tysięcy mieszkańców.

10. Jaki będzie dostęp do funduszy z UE?

Z punktu widzenia dostępu do środków UE, utworzenie miasta daje nam jeszcze większe możliwości w pozyskiwaniu środków zewnętrznych w nowej perspektywie.

11. Czy w związku z przywróceniem statusu miasta zmieni się liczba radnych? Nie

Liczba radnych rady gminy uzależniona jest wyłącznie od liczby mieszkańców. Odzyskanie praw miejskich nie wpływa także na wzrost diet radnych.

12. Czy w przypadku uzyskania statusu miasta będą potrzebne nowe wybory radnych i burmistrza? Nie

W związku z uzyskaniem statusu miasta, nie przeprowadza się przedterminowych wyborów radnych i burmistrza. Organy te tylko zmienią swoją nazwę.

13. Jak wygląda kwestia opłat za wodę, wywóz śmieci i przedszkole?

Nie zmienią się zasady ustalania opłat. Opłaty te ustalane są niezależnie od statusu miejscowości.

14. Czy zmianie ulegnie wynagrodzenie burmistrza, diety radnych i inkaso sołtysów? Nie

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych z dnia 15 maja 2018 r. „wynagrodzenie burmistrza, tak samo jak wynagrodzenie wójta, ustala rada gminy według stawki ustawowej dla gminy do 15 tys. mieszkańców.”

15. Czy przestanie istnieć sołectwo Kurów? Nie

Nadanie statusu miasta nie wyklucza funkcjonowania sołectwa na jego terenie.

16. Czy w przypadku uzyskania statusu miasta będzie stanowisko wójta oraz stanowisko burmistrza? Nie

W związku z uzyskaniem statusu miasta, nie będzie jednocześnie wójta i burmistrza. Zmianie ulegnie wyłącznie nazwa organu z „wójta gminy” na „burmistrza miasta i gminy”.

17. Czy zmienią się stawki za dzierżawę terenów gminnych? Nie

Wysokość stawek za dzierżawę terenów gminnych nie ulegnie zmianie. Minimalne stawki czynszu dzierżawnego ustala wójt/burmistrz gminy w drodze zarządzenia, nie jest to uzależnione od statusu miejscowości.

18. Czy nastąpi rozbudowa administracji? Nie

Nie nastąpi wzrost zatrudnienia w administracji, gdyż jest to zależne wyłącznie od ustaleń samorządu.

19. Czy wprowadzenie zmiany statusu miejscowości Kurów spowoduje wysokie koszty? Nie

Zmiana statusu miejscowości Kurów nie spowoduje wystąpienia kosztów stałych. Konieczne będzie wyłącznie poniesienie kosztów jednorazowych wprowadzenia zmian. Koszty jednorazowe dotyczyć będą zmiany nazw organów samorządowych na pieczęciach i tablicach urzędowych.

Rys historyczny miasta Kurowa¹

Dnia 6 stycznia 1442 r. za uprzednim zezwoleniem królewskim Piotr Kurowski kasztelan lubelski i sądecki, nadał dokument lokacyjny miasta Kurowa na prawie magdeburskim. Prawa miejskie oprócz Kurowa posiadało kilkanaście miejscowości: Lublin, Opole, Goraj, Parczew, Łuków, Urzędów, Kock, Bełżyce. Powstało kilka ośrodków władzy publicznej: Lublin, Łuków, Stężyca, Urzędów, Kurów i Wąwolnica. W dokumencie lokacyjnym zawarte zostało zezwolenie na budowę ratusza oraz kramic czyli sklepów dla rzemieślników w Rynku. Jak zaznaczono zezwolenie to wydano „pro honore et usu civitatis” czyli „ku znaczeniu i pożytkowi miasta”. Po lokacji na prawie magdeburskim miasto rozwinęło się pod względem urbanistyczno-przestrzennym. Dokumenty te wymieniają przedmieścia: Brzozowa Gać i Płonki. Czwartek został ustanowiony jako dzień targowy oraz zezwolono na jeden jarmark rocznie. Herbem Kurowa został biały kur ze złotymi szponami i dziobem, umieszczony na czerwonym polu. Proces lokacji miasta kończył dokument wystawiony przez Piotra Kurowskiego w 1452 r., którym uposażył parafię kurowską zorganizowaną przy wzniesionym przez niego kościele p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny i św. Michała Archanioła.

Układ głównych dróg dojazdowych w obecnych granicach Kurowa stanowi pozostałość najstarszego układu komunikacyjnego, a zarazem jest świadectwem istnienia tu placu rynkowo-targowego w rozszerzeniu drogi, co było typowe dla miast średniowiecznych na prawie polskim, jakim Kurów był od 1442 r. Przeniesienie Kurowa na prawo magdeburskie musiało pociągnąć za sobą regularne rozmieszczenie Rynku, będące znakiem miejskiego porządku magdeburskiego. W akcie z 1442 r. Kurowski zezwalał mieszczanom na budowę ratusza w Rynku z jatkami sukienniczymi, wagą i innymi urządzeniami. Ponieważ był to okres prosperity zarówno rodu Kurowskich, jak i Kurowa, (któremu przyznano na krótko do 1465 r. rangę powiatu sądowego z księgami), dlatego można przypuszczać, że budowa ratusza została wtedy zrealizowana i to w strukturze murowanej. Według inwentarza miasta z 1860 r. „Dawnymi czasy egzystował dom publiczny Ratuszem zwany, własność miejską stanowiący, lecz przez niedbalstwo upadł. Resztę zaś rozwalin takowego darował na wymurowanie kamienicy Doktorowi Jonasowi śp. Dziedzic Szczuka”. Przekaz ten świadczy, że średniowieczny ratusz był murowany, a fakt jego rozbiórki można wiązać jedynie z Referendarzem Koronnym Stanisławem Szczuką,

Najstarsza pieczęć miejska pochodząca z 1557 r. znajduje się w Muzeum Czapskich w Krakowie. Widoczny jest na niej wizerunek Kura z natężcem w dziobie z napisem „Syllillum Consules Civitas Curum - 1557”.

W latach 1456–1465 funkcjonował Powiat Kurowski „Districtus Curoviensis” i sąd ziemski. Po jego likwidacji na sejmie w Nowym Korczyniu został on włączony do Powiatu Lubelskiego, do którego należał aż do rozbiorów Polski w 1795 r. Powiat Kurów był pierwszym powiatem jaki powstał na obszarze obecnego powiatu puławskiego. W tym czasie Kurów należał do województwa sandomierskiego, z którego w 1474 r. król Kazimierz Jagiellończyk utworzył województwo lubelskie.

Miasto przed 1565 r. przeżyło dotkliwy pożar, w czym mogła ucierpieć budowla ratuszowa otoczona zapewne tradycyjnie drewnianymi jatkami. Z odbudową miasta po tym pożarze łączyć należy nowożytną regulację wyraźnie widoczną w północnej części Kurowa.

Jednocześnie odnotowuje się wówczas skokowy rozwój ilości domów w mieście i jego zaludnienia (oraz wyspecjalizowanie się rzemiosła kurowskiego w garbarstwie i kożusznictwie). Dokładnie z tego okresu, bo z 1565 r. odnotowuje się też np. wytyczenie nowego rynku po pożarze w Wąwolnicy oraz powstanie Nowego Rynku w Opolu Lubelskim po 1558 r. Nazwa „Nowy Rynek” dowodnie świadcząca o rozwoju układu urbanistycznego obowiązywała także w Kurowie, występując już w pierwszych zapisach w księgach miejskich, jakkolwiek zachowały się one dopiero od początku lat 1680–ch. Nazwa musiała jednak powstać ponad sto lat wcześniej, za czasu nowej regulacji, gdy miasto było w posiadaniu Abrahama II Zbąskiego, człowieka świątego który nawet kandydował do tronu w 1572 r.

W rozplanowaniu nowszej części Kurowa uderza profesjonalność regularnego rozmieszczenia, wyjątkowa na tle innych miasteczek historycznych Lubelszczyzny. Odnotowujemy to z tego względu, że nastąpiło też przemysłowe powiązanie Starego i Nowego Rynku parą równoległych do siebie ulic, poprowadzonych wzdłuż wschodniej i zachodniej pierzei obu rynków, które posiadały wyrównaną długość.

Za czasów Jana Zbąskiego ok. 1595–1648 podkomorzego lubelskiego podejmowano w Kurowie Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego z czterystuosobową drużyną rycerską.

Kurów uległ również znacznemu zniszczeniu w czasie „potopu szwedzkiego” – 1655 r. podczas przemarszu wojsk szwedzkich i siedmiogrodzkich – 1657 r.

Kolejnymi posiadaczami dóbr Kurowskich byli Potoccy, wśród nich mąż stanu Ignacy Potocki, który zapisał się w urbanistyce Kurowa przesunięciem wlotu do Rynku traktu lubelsko-warszawskiego. Potocki w ramach regulacji traktu pocztowego poprowadził go bardziej na północ, wykupując z rąk mieszczan domy usytuowane po obu stronach wlotu traktu do Rynku, które uległy rozbiórce. Miało to miejsce w latach XVIII w. Potocki ustąpił wówczas mieszczanom gdzie indziej placę na pobudowanie się, a wzdłuż wlotu traktu wystawił kilka zachowanych do dzisiaj domostw o charakterze pierwotnie instytucjonalnym jak sąd i stacja pocztowa. Natomiast uzyskany pas wzdłuż zespołu kościelnego i powstałej obok klasycystycznej plebanii powstałej dla zaprzyjaźnionego z Potockim Grzegorza Piramowicza miał pozostać niezabudowany, jako margines zieleni dla obu powyższych budowli.

Położenie Kurowa sprawiało, że był często areną ważnych wydarzeń historycznych XVIII w. Podczas wojny północnej w 1702–1721 r. przez Kurów biegła trasa przemarszów wojsk rosyjskich i szwedzkich. Tak było również podczas wojny polsko-rosyjskiej 1792 r. Po bitwie pod Dubienką w Kurowie 24 lipca 1792 r. zatrzymali się ze swoimi wojskami ks. J. Poniatowski i gen. T. Kościuszko. Tu otrzymali informację o zdradzie króla Stanisława Augusta Poniatowskiego i przejściu do „Targowicy”. Podczas insurekcji kościuszkowskiej w maju 1794 r. w Kurowie zatrzymał się korpus gen. Zajączka. W 1809 r. przez Kurów przemierzały się wojska Księstwa Warszawskiego podczas wojny z Austriakami. Natomiast w 1812 r. wojska Napoleona na marszu na Moskwę. Od 1782 r. utrzymanie porządku w mieście powierzono „policji”. Funkcję tą kolejno pełnili wyznaczeni ławnicy. W tym czasie w Kurowie funkcjonowały dwie studnie miejskie. W 1799 r. miał miejsce tragiczny w skutkach pożar w Kurowie. Dotknął on ponad 1000 osób. Podobnie wielki pożar wydarzył się w 1886 r. Po upadku Rzeczypospolitej Szlacheckiej w 1795 r. Kurów był początkowo pod zaborem austriackim na terenie Galicji Zachodniej w cyrkule józefowskim a od 1803 r. w lubelskim.

W dobie Księstwa Warszawskiego 1807–1815 Kurów znalazł się w jego granicach w departamencie lubelskim, powiecie kazimierskim. Powstała gmina wiejska Kurów obejmująca tereny wokół miasta Kurowa. Od 1809 r. do 1870 r. funkcjonowały jako niezależne od siebie jednostki administracyjne miasto Kurów i gmina Kurów podległe jednak właścicielom dóbr kurowskich. Gminy nadal nie miały ściśle określonego terytorium. Ich granice były związane z granicami dóbr ziemskich poszczególnych właścicieli.

Następnie od 1815 r. Kurów wszedł w skład zaboru rosyjskiego – województwa lubelskiego – obwodu lubelskiego. Po upadku powstania listopadowego w 1831 r. zlikwidowano województwa i utworzono gubernie. Kurów znalazł się w guberni lubelskiej.

W latach 1820–36 wytyczono i budowano drogi Lublin– Warszawa i Lublin – Radom, gdzie Kurów stanowił ich istotny punkt i ważną stację pocztową. Tym samym zostały zlikwidowane dawne szlaki handlowe z Lublina na Mazowsze do Warszawy i do Małopolski. Drogi te budowano według planu, zazwyczaj w linii prostej. Były one utwardzane, odwadniane i wyposażane w mosty. Pokrywano je tłuczonym kamieniem i obsadzano drzewami owocowymi. Trakt Lubelski, od wieków usytuowany na lewym brzegu Wisły biegnący przez Górę Kalwarię, Kozienice i Puławy został przemieszczony na drugą, stronę rzeki i skierowany przez Garwolin, Ryki i Kurów do Lublina.

Ponadto dużym osiągnięciem było zaprowadzenie stałych połączeń pocztowych między Warszawą, a innymi miastami, w tym Lublinem gdzie Kurów stanowił ważną stację pocztową.

W latach 1820–1824 budowano odcinek drogi Kurów–Puławy w ramach Traktu Lubelsko–Radomskiego, który w całości oddano do użytku w 1837 r. Natomiast w latach 1825–1828 budowano drogę Kurów – Markuszów, a w latach 1833–1836 Miłosna k. Warszawy – Kurów, w ramach Traktu Lubelskiego (wcześniej Zawiślańskiego), który w całości oddano do użytku w 1836 r.

Nocą 22 1863 r. 19–letni Leon Frankowski z Oddziałem „Puławiaków” (500 osób wśród których byli studenci uczelni rolniczej w Puławach oraz Kurowiaczy), zajął Kazimierz Dolny, a 23 stycznia pod Kurowem z Oddziałem Michała Malukiewicza (100 osób, który stoczył nieudaną bitwę o garnizon Lubartów), wspólnie przejęli furgon pocztowy z walutą. Miasteczko było w rękach powstańców do 25 stycznia 1863 r. Oddział został rozbity 8 lutego 1863 r. pod Stupczą i Dwikozami k. Sandomierza, gdzie zginęło 28 powstańców, a 38 zostało dobitych w tym Kurowiaczy: Antoni Macewicz i Leon Drążkiewicz.

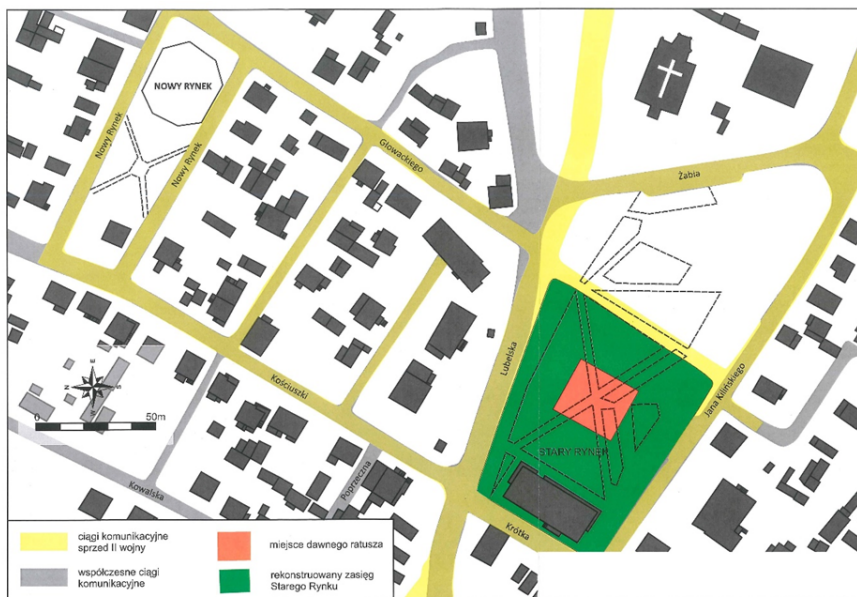
Za udział w powstaniu setki miast w tym Kurów pozbawiono w 1870 r. praw miejskich.

Zesłani na Syberię zostali nasi Rodacy: Antoni Sitnicki – 15 lat, Franciszek Panecki – 5 lat, Aleksy Głębiński – 5 lat, Stanisław Bolesławski – 5 lat, ks. Jan Linkiewicz, Marcin Białkowski – nauczyciel szkoły elementarnej, Antoni Litwiński, Wincenty Stępniewski, Mateusz Witkowski, Karol Zwierzchowski, Tomasz Chruścielewski, Jan Bieniek, Aleksander Respond, Józef Wierzbicki, Józef Komorowski, Jan Woliński, Paweł Sokołowski i ekonom Kurowski Piotrowski. Zginęli: Antoni Macewicz, Leon Drążkiewicz (małoletni), student Jan Zdzitowiecki zmarł z ran w Kurowie.

Amnesticją dla zesłanych powstańców car ogłosił w 1883 r. (20 lat po powstaniu). Umożliwiło to powstańcom powrót do Ojczyzny. Jednak połowa z nich nie doczekała tej chwili. Zabili ich warunki życia, nędza i klimat.

Nie bez znaczenia dla układu urbanistycznego Kurowa było też stacjonowanie w nim w okresie zaboru rosyjskiego pułku wojska carskiego, rozlokowanego w kwaterach prywatnych. Musiało to wpłynąć na wkraczanie zabudowy w obszar placu rynkowego i zacieśnianie otaczających go ulic. Szczególnie, że duży ruch na trakcie z czasem praktycznie przeciął dogodną komunikację pomiędzy północną i południową częścią miasta, a w każdym razie dotyczyło to uliczek pomiędzy obydwojma rynkami. Wraz ze zmianami statusu miast w końcu XVIII w. na tzw. narodowe i ze zmianami samorządów miejskich na Magistraty o państwowym zinstytucjonizowaniu – upadały ratusze w miasteczkach historycznych. Ich miejsce zajmowały Urzędy Muncypalne i Magistraty. I taką właśnie budowlę uzyskał Kurów w 1912 r. wg projektu Korolowa – obecnie siedziba Urzędu Gminy. Kurów będący węzłem komunikacyjnym uległ w 1939 r. katastrofalnemu zbombardowaniu, w którym całkowicie zniszczona została drewniana zabudowa w centrum miasta.

Ponowne nadanie miejscowości Kurów statusu miasta stanie się aktem historycznej rekompensaty dla miejscowości, która utraciła swoje prawa miejskie w wyniku represji podczas powstania styczniowego. Jest to także symbol szacunku dla ofiar i bohaterów, którzy poświęcili swoje życie w walce o niepodległość. Przyczyni się ono do wzmacniania tożsamości lokalnej oraz dumy mieszkańców Gminy Kurów z ich historii i dziedzictwa. Działanie to ma na celu podkreślenie unikalności regionu oraz zachęcenie młodych pokoleń do pielęgnowania tradycji, patriotyzmu i upowszechniania historii.

Historyczny układ urbanistyczny Kurowa – w oprac. J. Teodorowicz-Czerepińskiej z 2010 r.

Mapy historyczne obrazujące zabudowania w centrum miasta:

Fragment mapy sztabowej z 1932 r.

Fragment mapy tzw. Kwaternistrzostwa z lat 1830–ych.

Fragment mapy S. Heldensfelda z 1801 r.

